

Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
Τάξη: Β΄ Εσπερινού Γενικού Λυκείου

ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ (1883-1957)

Ο φτωχούλης του Θεού (απόσπασμα)

[...]

Ξεγοφιασμένη η πόρτα κρέμουνταν· δρασκελίσαμε το χορταριασμένο κατώφλι, μπήκαμε· δυο περιστέρια πέταξαν από τις θυρίδες και χάθηκαν· μισόφωτο, δε βλέπαμε τίποτα· μα γρήγορα ξεκρίναμε, όρθιο πάνω στην Άγια Τράπεζα, το μεγάλο παμπάλαιο σταυρό, κι απάνω του διάνευε ένα χλωμό κορμί, δεν το 'δαμε, το μαντέψαμε, σα φάντασμα· και στα πόδια του το κόνισαμ του Αι-Δαμιανού· κι ένα γυάλινο καντήλι σβησμένο.

Προχωρούσαμε αργά, με δυσκολία, θαρρείς κι ήταν ο αγέρας γεμάτος φτερούγες.

- Τώρα θα φανεί ο Αι-Δαμιανός με τα δεκανίκια, είπε σιγά ο Φραγκίσκος κι ήθελε να δείξει παλικαριά, μα η φωνή του έτρεμε.

Προχωρήσαμε ακόμα· από το στενό φεγγίτη του ιερού ξεχωρίσαμε πρασινάδα, θα 'ταν το μικρό εκκλησάκι της εκκλησιάς, μύριζε δενδρολίβανο κι αγιόκλημα.

- Πάμε στο περιβολάκι, έκαμε ο Φραγκίσκος, εδώ πλαντάξαμε.

Μα τη στιγμή που δρασκελίζαμε το κατώφλι, νιώσαμε, πίσω από την Αγία Τράπεζα, αναπνοές και λαχανιάσματα και φουρφουρητά και μεταξωτά ρούχα ή σαν από φτερούγες. Ο Φραγκίσκος πιάστηκε από το μπράτσο μου.

- Άκουσες; άκουσες; μου φάνηκε...

Μα δεν πρόλαβε να τελέψει το λόγο, και τρεις ασπροφορεμένες κοπελούδες τινάχτηκαν πίσω από το ιερό, όπου ήταν κρυμμένες, πέρασαν, τρεις αστραπές, από μπροστά μας, δρασκελίσαν σκληρίζοντας το κατώφλι και πετάχτηκαν στην αυλή.

Εκεί, πήραν και οι τρεις να γελούν, θαρρείς και κατάλαβαν το φόβο μας και μας κοροΐδευαν.

Ταράχτηκε ο Φραγκίσκος, έδωκε μια, πετάχτηκε κι αυτός στην αυλή· έτρεξα πίσω του.

Οι τρεις κοπέλες μας είδαν, δε φοβήθηκαν, θα γνώρισαν το Φραγκίσκο, γιατί η πιο μεγάλη κατακοκκίνισε. Κι ο Φραγκίσκος είχε ακουμπήσει στον παραστάτη της πόρτας και σφουγγίζε τον ιδρώτα από το πρόσωπό του.

Η κοπέλα ολοένα και τον ζύγωνε, ξαναμμένη και γελαστή· κλωνί καρπισμένο ελιάς στεφάνωμα τα μαλλιά της. Ο Φραγκίσκος έκαμε ένα βήμα πίσω, σα να φοβήθηκε.

- Τη γνωρίζεις; τον ρώτησα σιγά.

-Σώπα! αποκρίθηκε αυτός κι είχε γίνει κατάχλωμος.

Η κοπέλα ξεθαρρεύτηκε.

- Σιορ Φραγκίσκο, είπε περγελαχτά, καλώς ορίσατε στο φτωχικό μας.

Ο Φραγκίσκος την κοίταζε, δεν αποκρίθηκε, μα το κατωσάγουνό του έτρεμε.

- Εδώ είσαι στο σπίτι του Αι-Δαμιανού, κοπέλα μου, αποκρίθηκα εγώ, για να σκεπάσω τη σιωπή του Φραγκίσκου· από τότε κάματε κατοχή;

Οι δυο άλλες κοπέλες, λίγο πιο μικρές, δεκατριών δεκατεσσάρων χρονών, ζύγωναν σιγά σιγά, με την απαλάμη στο στόμα, να πνίξουν τα γέλια τους.

- Από σήμερα το πρωί, αποκρίθηκε η κοπέλα, εδώ οι τρεις μας θα μείνουμε ολημέρα· να η αδερφή μου η Αγνή, να κι η γειτονοπούλα μας η Ερμελίνα. Φέραμε μαζί μας κι ένα καλάθι φαγιά και φρούτα.

Στράφηκε πάλι στο Φραγκίσκο:

- Αν έχει ευχαρίστηση ο σιορ Φραγκίσκος, καλώς να κοπιήσει να φάει μαζί μας· ήρθε σπίτι μας, θα τον φιλέσουμε.

- Κλάρα, είπε σιγά ο Φραγκίσκος, καλώς σε βρήκα.

- Δεν έπαιζε η φωνή του Φραγκίσκου, δε γελούσε· βγήκε βαθιά από τα φυλλοκάρδια του κι η κοπέλα ταραχτηκε.

- Ήρθαμε να παίξουμε, έκαμε κι η φωνή της ήταν όλο παράπονο, σα να τον μάλωνε που ήρθε να χαλάσει τη χαρά τους.

- Εγώ ήρθα γιατί είδα όνειρο· δεν ήρθα να παίξω.

- Ήσουν άρρωστος; είπε τώρα η κοπέλα με κρυφή τρυφεράδα,

- Ήμουν άρρωστος πριν αρωστήσω, αποκρίθηκε ο Φραγκίσκος.

- Δεν καταλαβαίνω, έκαμε η κοπέλα.

- Ο Θεός να δώσει, Κλάρα, μια μέρα να καταλάβεις.

- Σε άκουσα μια φορά να τραγουδάς, τη νύχτα, έκαμε η κοπέλα, που δεν ήξερε πια τι να πει και πώς να 'βρει αφορμή να βαστάξει ακόμα η συντυχιά τους.

- Με άκουγες κάθε βράδυ, Κλάρα, τα μεσάνυχτα· δε θα με ξανακούσεις.

Η κοπέλα τίναξε το κεφάλι· τα μαλλιά της πήδηξαν στις πλάτες της· η κορδέλα που τα είχε αναδέσει λύθηκε.

- Γιατί; Έκαμε και κάρφωσε τα μάτια της χάμω.

- Δεν ξέρω ακόμα, Κλάρα, μη με ρωτάς· μπορεί να τραγουδώ κάτω από άλλο παράθυρο.

- Κάτω από άλλο παράθυρο; Ποιο; Ποιανού;

Ο Φραγκίσκος έσκυψε το κεφάλι.

- Του Θεού... μουρμούρισε τόσο σιγανά που η κοπέλα δεν άκουσε.

Έκαμε ακόμα ένα βήμα:

- Ποιο; ξαναρώτησε· ποιανού;

Μα ο Φραγκίσκος τώρα δεν αποκρίθηκε.

- Κλάρα, είπε η μια κοπέλα, έλα να παίξουμε· μην του μιλάς· γιατί του μιλάς;

Την τραβούσαν κι οι δυο από τα χέρια, να φύγουν.

Μα αυτή στέκονταν ασάλευτη, κι έπαιζε με την πράσινη κορδέλα που 'χε λυθεί από τα μαλλιά της. Λιγνή, σβέλτα, ντυμένη κάτασπρα, χωρίς στολίδια, μονάχα ένα χρυσό σταυρουλάκι, της βάφτισής της, στο λαιμό, κι ένα κρίνο ασημένιο, γκόλφι, στο αλαφριά ανασηκωμένο, άγουρο ακόμα το στήθος της. Ό,τι ξάφνιαζε στη κοπέλα ετούτη ήταν τα φρύδια της, λιγνά, σπαθάτα, που τινάζονταν προς τα' άπάνω βίαια κι έτσι τα μάτια της, μαύρα, αμυγδαλάτα, φαίνονταν πάντα αυστηρά κι αγριεμένα.

Φούχτωσε, λες και θύμωσε μαζί τους, τα λυμένα μαλλιά της, τα στρούφιξε, τα 'δεσε σφιχτά με τη μεταξωτή πράσινη κορδέλα και στράφηκε προς τις συντρόφισσες της:

- Πάμε, είπε πεισματωμένη, πάμε πιο κάτω, στο άλλο εκκλησιάκι, στην Πορτσιούκολνα, ν' αφήσουμε εδώ τον σιορ Φραγκίσκο να κάνει της αρεσκιάς του· είδε, λέει, όνειρο!

Σήκωσε μουρμουρίζοντας η Ερμελίντα το καλάθι, η μικρότερη αδερφή, η Αγνή, το πανεράκι με τα φρούτα, μπήκε μπροστά η Κλάρα και πήραν κατά τον κάμπο από τις ελιές.

- Γλιτώσαμε... μουρμούρισε ο Φραγκίσκος κι ανάσανε βαθιά, σα να ξέφυγε από μεγάλο κίνδυνο.

[...]

·(Ο φτωχούλης του Θεού, 1957)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

α

α.1. Να εντοπίσετε το κεντρικό θέμα της αφήγησης. **(5 μονάδες)**

α.2. Να διακρίνετε τη σχέση που συνέδεε τα δύο πρωταγωνιστικά πρόσωπα στο παρελθόν **(5 μονάδες)** και το σημείο του κειμένου που αυτό γίνεται φανερό. **(2 μονάδες)** Να επισημάνετε το πρόσωπο που από την αφήγηση φαίνεται ότι εγκατέλειψε αυτή τη σχέση και για ποια αιτία. **(6 μονάδες)**. Να εντοπίσετε το αντίστοιχο στο κείμενο χωρίο. **(2 μονάδες)**

α.3. «- Γλιτώσαμε... μουρμούρισε ο Φραγκίσκος κι ανάσανε βαθιά, σα να ξέφυγε από μεγάλο κίνδυνο». Να αιτιολογήσετε την αντίδραση του Φραγκίσκου. **(5 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25

β

β.1. Να εντοπίσετε δύο (2) διαφορετικά εκφραστικά μέσα (π.χ. μεταφορά, εικόνα, παρομοίωση) που χρησιμοποιούνται στην πρώτη παράγραφο του κειμένου **(4 μονάδες)** Να σχολιάσετε τη λειτουργία τους στο κείμενο. **(6 μονάδες)**

β.2. Να σχολιάσετε τη χρήση του διαλόγου στο κείμενο. **(5 μονάδες)**

β.3. Να επισημάνετε το γραμματικό πρόσωπο που κυριαρχεί στην αφήγηση. **(5 μονάδες)**. Με βάση την επισήμανσή σας αυτή, να εντοπίσετε τον αφηγητή του αποσπάσματος. **(5 μονάδες)**

ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ: 25